

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Hodowca bydła

(612102)

Hodowcy zwierząt gospodarskich i domowych

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Hodowca bydła (612102)

Hodowcy zwierząt gospodarskich i domowych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Hodowca bydła (612102)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [599]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://pi1abay.com/pl/krowa-jeść-stoisko-siano-rolnictwo-3342848>
[dostęp: 31.03.2019].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie chowu bydła	9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie chowu bydła	10
3.4. Kompetencje społeczne.....	12
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	13
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	16
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	17
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	17
7. SŁOWNIK POJĘĆ	19
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	19
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	21

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Hodowca bydła 612102

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Hodowca bukatów.
- Hodowca krów.
- Producent bydła.
- Producent mleka.
- Producent wołowiny.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 6121 Livestock and dairy producers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w marcu 2019 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Tadeusz Budzisz – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, Stare Lubiejewo.
- Adam Gajda – DORADCA Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Roman Kępiński – Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego, Grodków.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Anna Będzińska – DORADCA Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Sebastian Bieszke – DORADCA Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Wojciech Gostomski – DORADCA Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Joanna Gralak-Merchel – DORADCA Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Rafał Kozik – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących, Kraków.
- Marek Przybyłek – Gospodarstwo Specjalistyczne, Samborowo.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Marek Rudziński – Zespół Szkół Agrotechnicznych i Gospodarki Żywnościowej, Radom.
- Monika Szymańska – Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2019 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Hodowca bydła³ planuje, organizuje i wykonuje prace związane z chowem⁵ bydła oraz prowadzi sprzedaż bydła dorosłego, cieląt oraz mleka.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Hodowca bydła prowadzi chów bydła w celu pozyskania mięsa wołowego i mleka. Dbą o prawidłowy przebieg żywienia, przygotowuje pasze dla zwierząt, przechowuje je w odpowiednich warunkach oraz wykonuje karmienie bydła. Dbą o stan techniczny budynków inwentarskich² oraz maszyn i urządzeń wykorzystywanych w chowie bydła. Dąży do zapewnienia podstawowych potrzeb zwierzętom, przede wszystkim w zakresie: żywienia, dostępu do wody, potrzebnej przestrzeni życiowej, towarzystwa innych zwierząt, leczenia, higieny utrzymania, mikroklimatu pomieszczeń, warunków świetlnych (tak zwany dobrostan zwierząt⁷). Dbą o prawidłowy rozród zwierząt i utrzymanie optymalnych warunków chowu. W hodowli bydła mlecznego prowadzi udój mleka oraz jego magazynowanie. W przypadku pojawienia się nieprawidłowości w przebiegu procesu chowu podejmuje działania w celu ich wyeliminowania.

Sposoby wykonywania pracy

W swojej pracy **hodowca bydła** stosuje metody, techniki i procedury polegające m.in. na:

- przygotowywaniu budynków inwentarskich do chowu,
- przygotowywaniu pasz dla zwierząt,
- dobieraniu zwierząt do prowadzenia chowu w zależności od kierunku hodowli¹⁰,
- wykonywaniu prac związanych z żywieniem, rozrodem oraz pielęgnacją zwierząt gospodarskich,
- wykonywaniu udoju i przechowywaniem mleka,
- wykonywaniu prac związanych z higieną bydła,
- rozpoznawaniu objawów chorobowych bydła,
- utrzymywaniu odpowiedniego stanu technicznego budynków inwentarskich,
- prowadzeniu sprzedaży zwierząt oraz mleka,
- dezynfekowaniu urządzeń stosowanych w chowie bydła i produkcji mleka,
- dobieraniu i obsługiwaniu narzędzi, maszyn i urządzeń wykorzystywanych w chowie bydła i produkcji mleka,
- prowadzeniu dokumentacji chowu bydła.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Praca **hodowcy bydła** może odbywać się w budynkach inwentarskich, pomieszczeniach do przygotowywania i magazynowania pasz lub na wolnym powietrzu w systemie chowu na otwartej przestrzeni. Praca może być częściowo wykonywana w pomieszczeniach biurowych (np. prowadzenie dokumentacji). Hodowca bydła podczas wykonywania zadań w budynkach inwentarskich przebywa w mikroklimacie dostosowanym do grupy technologicznej bydła hodowanego.

Praca hodowcy bydła jest wykonywana w różnych pozycjach ciała, podczas prac biurowych i przemieszczania pojazdami jest to pozycja siedząca, pozostałe prace wymagają pozycji stojącej.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Hodowca bydła w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- środki transportowe (np. ciągniki rolnicze, wózki transportowe, przenośniki, ładowarki rolnicze),
- maszyny i urządzenia do przygotowywania i zadawania pasz (np. silosy paszowe¹⁶, śrutowniki²¹, gniotowniki⁹, mieszalniki pasz, wozy paszowe, wycinaki kiszonki²⁵),
- urządzenia do usuwania odchodów (np. zgarniacze obornika²⁶, wozy asenizacyjne²⁴, ładowacze czołowe),
- urządzenia do udoju i przechowywania mleka (np. dojarnie⁸, roboty udojowe¹⁴, chłodnie i chłodziarki mleka),
- wyposażenie budynków inwentarskich (np. urządzenia grzewcze, wentylacyjne, karmidła, poidła),
- środki ochrony indywidualnej¹⁹ i środki ochrony zbiorowej²⁰.

Organizacja pracy

Hodowca bydła w zależności od wielkości stada i kierunku produkcji pracuje w różnych godzinach. Ze względu na specyfikę zawodu hodowca bydła pracuje również w dni wolne i święta. W nowoczesnych fermach praca jest w większości zautomatyzowana.

Hodowca bydła może wykonywać czynności samodzielnie lub w zespole pracowników. Często jest on właścicielem stada zwierząt lub pracownikiem w gospodarstwach zajmujących się chowem bydła. Najczęstszym sposobem porozumiewania się hodowcy bydła z przełożonym, współpracownikami jest forma ustna. Praca hodowcy bydła jest na ogół pracą rutynową, wykonywaną na miejscu.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Podstawowymi zagrożeniami związanymi z wykonywaniem czynności zawodowych **hodowcy bydła** są m.in.:

- pogryzienia, przygniecenia i uderzenia przez zwierzęta,
- duża ilość pyłu i toksycznych gazów pochodzenia organicznego w powietrzu, alergeny¹,
- preparaty chemiczne do dezynfekcji stosowane w chowie bydła,
- mikroorganizmy chorobotwórcze pochodzenia zwierzęcego,
- śliskie nawierzchnie zanieczyszczone odchodami zwierząt,
- zmienne warunki atmosferyczne,
- ostre krawędzie maszyn i urządzeń powodujące skaleczenia,
- przeciążenie układu ruchu podczas przenoszenia ciężkich materiałów.

Wśród chorób mogących wystąpić w zawodzie hodowca bydła można wyróżnić m.in.:

- choroby układu oddechowego,
- choroby uczuleniowe,
- reakcje alergiczne¹³,
- podrażnienia oczu i skóry,
- choroby odzwierzęce⁴,
- choroby układu kostno-stawowego,
- schorzenia układu naczyniowego i nerwowego.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **hodowca bydła** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- silna budowa ciała,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność zmysłu węchu,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność narządu równowagi,
- sprawność układu oddechowego,
- ogólna wydolność fizyczna;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość słuchu,
- powonienie,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- spostrzegawczość,
- zmysł równowagi,
- zręczność rąk,
- zręczność palców,
- szybki refleks;

w kategorii sprawności i zdolności

- dobra organizacja pracy własnej,
- zdolność koncentracji uwagi,
- rozumowanie logiczne,
- podzielność uwagi,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie),
- uzdolnienia techniczne;

w kategorii cech osobowościowych

- gotowość do pracy w różnych warunkach środowiskowych,
- gotowość do pracy indywidualnej,
- empatia do zwierząt,
- cierpliwość,
- dokładność,
- odporność emocjonalna,

- radzenie sobie ze stresem,
- odpowiedzialność,
- opanowanie,
- rzetelność,
- samodzielność,
- odwaga,
- samokontrola,
- sumienność,
- wysoka samodyscyplina.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

W zawodzie **hodowca bydła** wymagany jest ogólny dobry stan zdrowia. Pod względem wydatku energetycznego praca w tym zawodzie należy do prac średnio ciężkich. Nie występują w niej specyficzne obciążenia umysłowe.

Przeciwwskazaniami do wykonywania tego zawodu są:

- alergie i uczulenia,
- choroby ograniczające ruchy rąk lub nóg np. reumatyzm,
- omdlenia,
- przewlekłe choroby płuc, oskrzeli,
- padaczka,
- wady serca uniemożliwiające wykonywanie ciężkich prac fizycznych.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2019 r.) w zawodzie **hodowca bydła** brak jest formalnych wymagań dotyczących poziomu wykształcenia. Preferowane jest ukończenie branżowej szkoły I stopnia w zawodzie pokrewnym rolnik lub ukończenie szkoły średniej w zawodzie technik rolnik lub technik agrobiznesu.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

W zawodzie **hodowca bydła** brak jest specyficznych wymagań w zakresie tytułów zawodowych, kwalifikacji i uprawnień.

Preferowane jest posiadanie tytułu:

- rolnik – uzyskanego na podstawie ukończonego kwalifikacyjnego kursu zawodowego RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej, zdanego egzaminu przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną oraz posiadanego wykształcenia ogólnego na poziomie branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadniczej szkoły zawodowej),
- technik rolnik – uzyskanego na podstawie ukończenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej i RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej i zdania egzaminów przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną oraz posiadania wykształcenia ogólnego na poziomie średnim,

- technik agrobiznesu – uzyskanego na podstawie ukończenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej i RL.07 Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie i zdania egzaminów przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną oraz posiadania wykształcenia ogólnego na poziomie średnim.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Hodowca bydła, który ukończył branżową szkołę I stopnia (dawniej zasadniczą szkołę zawodową) może:

- doskonalić swoje kompetencje zawodowe w drodze uczestniczenia w specjalistycznych kursach i szkoleniach z zakresu hodowli bydła,
- podejmować kształcenie i/lub szkolenie w zawodach pokrewnych,
- uzupełniać kwalifikacje zawodowe wraz z rozwojem kariery,
- kontynuować kształcenie – pracownik posiadający wykształcenie średnie, po zdaniu matury, może kontynuować naukę na studiach wyższych o kierunku zootechnicznym lub rolniczym.

W wyniku doskonalenia umiejętności zawodowych będących efektem samokształcenia, uczestnictwa w kursach organizowanych przez producentów wyposażenia budynków inwentarskich oraz producentów pasz lub wyspecjalizowane firmy szkoleniowe, istnieje możliwość doskonalenia własnego warsztatu pracy przez wdrażanie nowoczesnych technologii produkcji hodowli bydła.

Hodowca bydła na początku ścieżki rozwoju zawodowego zwykle pracuje jako pracownik fizyczny przy obsłudze stada zwierząt. Po uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia, zdobyciu doświadczenia zawodowego, może pełnić funkcję kierownika gospodarstwa produkcji zwierzęcej.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2019 r.) w zawodzie **hodowca bydła** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej.

Hodowca bydła może potwierdzić swoje kompetencje w zawodach pokrewnych poprzez zdanie egzaminów przed właściwą Okręgową Komisją Egzaminacyjną w ramach kwalifikacji RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej i RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **hodowca bydła** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik rolnik ^s	314207
Technik agrobiznesu ^s	331402
Hodowca koni	612103
Hodowca owiec	612104
Hodowca trzody chlewnej	612105
Hodowca zwierząt domowych	612106

Hodowca zwierząt futerkowych	612107
Rolnik ⁵	613003

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **hodowca bydła** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Przygotowywanie pomieszczeń do chowu bydła.
- Z2 Przygotowywanie pasz dla bydła.
- Z3 Zagospodarowywanie odchodów i odkażanie pomieszczeń oraz dezynfekowanie urządzeń.
- Z4 Planowanie kierunku chowu i wielkości stada bydła.
- Z5 Prowadzenie chowu bydła mięsnego.
- Z6 Prowadzenie chowu bydła mlecznego.
- Z7 Planowanie rozrodu i prowadzenie odchowu cieląt.
- Z8 Przygotowywanie bydła, cieląt i mleka do sprzedaży.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie chowu bydła

Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie chowu bydła obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Przygotowywanie pomieszczeń do chowu bydła	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Klasyfikację bydła na gatunki i rasy¹²; - Wymagania techniczne dotyczące budynków inwentarskich; - Technologie stosowane w chowie bydła; - Zasady i przepisy BHP, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz ergonomii w zakresie zorganizowania stanowiska pracy; - Czynniki wpływające na kształtowanie warunków mikroklimatycznych w budynkach inwentarskich; - Wymagania i normy w zakresie warunków utrzymywania zwierząt hodowlanych; - Ekologiczne metody chowu bydła; - Rodzaje i sposób wykorzystania środków ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych.	- Rozpoznawać gatunki i rasy bydła; - Dobierać wyposażenie techniczne do budynków inwentarskich w zależności od kierunku chowu; - Dobierać i stosować technologie chowu bydła; - Stosować zasady i przepisy BHP, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz ergonomii dotyczącej stanowiska pracy; - Kontrolować czynniki kształtujące mikroklimat wewnątrz budynków inwentarskich (temperatura, wilgotność, wentylacja, jakość ściółki) w zależności od wieku i rasy bydła; - Stosować normy zagęszczenia obsady zwierząt w budynkach i kojcach; - Stosować ekologiczne metody chowu bydła; - Dobierać środki ochrony indywidualnej i zbiorowej stosowane podczas realizacji zadań zawodowych.

Z2 Przygotowywanie pasz dla bydła	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Normy żywienia bydła; - Składniki pasz dla bydła; - Znaczenie wartości pokarmowej pasz; - Zasady przygotowania dawek pokarmowych dla bydła;	- Stosować normy żywienia bydła; - Dobierać składniki pasz dla bydła; - Określać znaczenie składników pasz dla poszczególnych grup hodowlanych bydła; - Przygotować dawki pokarmowe dla bydła;

• Zasady działania i obsługi maszyn i urządzeń do przygotowywania pasz; • Zasady przechowywania pasz w gospodarstwie; • Zasady wypasu pastwiskowego; • Zasady uprawy roślin paszowych; • Zasady uprawy łąk i pastwisk.	• Dobierać i obsługiwać maszyny i urządzenia do przygotowywania pasz; • Przechowywać pasze dla zwierząt w gospodarstwie zgodnie z zasadami; • Prowadzić wypas pastwiskowy; • Uprawiać rośliny z przeznaczeniem na paszę; • Wykonywać zabiegi uprawowe na łąkach i pastwiskach.
--	--

Z3 Zagospodarowywanie odchodów i odkażanie pomieszczeń oraz dezynfekowanie urządzeń

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Obowiązujące w gospodarstwie zasady i przepisy w zakresie zagospodarowania odchodów i utylizacji odpadów produkcyjnych; • Sposoby usuwania odchodów bydła; • Zasady działania urządzeń do usuwania odchodów; • Metody zagospodarowywania odchodów; • Środki służące do odkażania i <u>dezynfekcji</u>⁶ pomieszczeń i urządzeń stosowanych w chowie bydła; • Zasady odkażania i dezynfekcji pomieszczeń i urządzeń stosowanych w chowie bydła; • Zasady obsługi urządzeń do odkażania i dezynfekcji pomieszczeń i stosowanych w chowie bydła; • Zasady, środki i procedury z zakresu bioasekuracji.	• Stosować obowiązujące w gospodarstwie zasady i przepisy w zakresie zagospodarowania odchodów i utylizacji odpadów produkcyjnych; • Dobierać urządzenia do usuwania odchodów; • Obsługiwać urządzenia do usuwania odchodów; • Planować zagospodarowanie odchodów; • Dobierać środki służące do odkażania i dezynfekcji pomieszczeń i urządzeń stosowanych w chowie bydła; • Planować i wykonywać odkażanie i dezynfekcję pomieszczeń i urządzeń stosowanych w chowie bydła; • Obsługiwać urządzenia do odkażania i dezynfekcji pomieszczeń i urządzeń stosowanych w chowie bydła; • Stosować profilaktycznie zasady bioasekuracji.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie chowu bydła

Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie chowu bydła obejmuje zestaw zadań zawodowych Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z4 Planowanie kierunku chowu i wielkości stada bydła

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• <u>Typy użytkowe</u>²² bydła; • Standardy dotyczące chowu bydła prowadzące do uzyskania mięsa i mleka wysokiej jakości; • Aspekty ekonomiczne i środowiskowe w produkcji bydła; • Zasady zoohigieny dotyczące chowu bydła; • Wymagania i normy dotyczące chowu bydła, w tym przepisy dotyczące dobrostanu zwierząt; • Korzyści wynikające ze współpracy z instytucjami, organizacjami branżowymi, specjalistami i doradcami w zakresie chowu bydła.	• Rozpoznawać typy użytkowe bydła; • Dobierać typy użytkowe bydła do planowanej hodowli; • Zapewniać opiekę i właściwe warunki bytowania dla stada i wysoką jakość otrzymywanych produktów; • Wykorzystywać zasoby produkcyjne z uwzględnieniem opłacalności i zasad zrównoważonego rozwoju; • Stosować <u>przepisy zoohigieny</u>¹¹ w celu uniknięcia zagrożeń bydła i chorób odzwierzęcych; • Planować proces chowu bydła zgodnie z wymaganiami i normami oraz przepisami prawa i przepisami w zakresie dobrostanu zwierząt;

	Współpracować z instytucjami, organizacjami branżowymi, specjalistami i doradcami w zakresie chowu bydła.
--	---

Z5 Prowadzenie chowu bydła mięsnego

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Rasy bydła mięsnego; <u>Systemy opasu</u>¹⁸ bydła; - Technologie chowu bydła mięsnego; - Sposoby oceny <u>wartości rzeźnej</u>²³; - Zasady żywienia bydła mięsnego; - Sposoby pielęgnowania bydła mięsnego; - Choroby bydła mięsnego; - Zasady działania i obsługi maszyn i urządzeń wykorzystywanych w hodowli bydła mięsnego; - Zasady prowadzenia dokumentacji dotyczącej chowu bydła mięsnego.	- Dobierać rasy bydła mięsnego do planowanej hodowli; - Stosować systemy opasu bydła; - Dobierać technologię chowu bydła mięsnego do założonych uwarunkowań; - Oceniać wartość rzeźną bydła; - Stosować zasady żywienia bydła mięsnego; - Stosować właściwe pasze w żywieniu bydła mięsnego; - Pielęgnować bydło mięsne; - Rozpoznawać objawy chorobowe bydła mięsnego; - Dobierać i obsługiwać maszyny i urządzenia wykorzystywane w hodowli bydła mięsnego; - Prowadzić dokumentację dotyczącą chowu bydła mięsnego.

Z6 Prowadzenie chowu bydła mlecznego

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Rasy bydła mlecznego; <u>Systemy utrzymania</u>¹⁷ bydła mlecznego; - Zasady żywienia bydła mlecznego; - Techniki pozyskiwania mleka; - Sposoby oceny wydajności mlecznej krowy; - Przebieg laktacji krów; - Sposoby pielęgnowania bydła mlecznego; - Choroby bydła mlecznego; - Maszyny i urządzenia wykorzystywane w hodowli bydła mlecznego i produkcji mleka; - Zasady prowadzenia dokumentacji dotyczącej chowu bydła mlecznego.	- Dobierać rasy bydła mlecznego do planowanej hodowli; - Dobierać systemy utrzymania bydła mlecznego do założonych uwarunkowań; - Stosować właściwe pasze w żywieniu bydła mlecznego; - Wykonywać udój mleka z uwzględnieniem zasad higieny; - Oceniać wydajność mleczną krów; - Rozpoznawać kolejne etapy laktacji krów; - Pielęgnować bydło mleczne; - Rozpoznawać objawy chorobowe bydła mlecznego; - Dobierać i obsługiwać maszyny i urządzenia wykorzystywane w chowie bydła mlecznego i produkcji mleka; - Prowadzić dokumentację dotyczącą chowu bydła mlecznego.

Z7 Planowanie rozrodu i prowadzenie odchovu cieląt

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Przebieg cyklu płciowego krów; - Zasady rozrodu bydła;	- Określać etapy cyklu płciowego krów; - Prowadzić rozród bydła;

• Zasady żywienia cieląt; • Zasady remontu stada podstawowego; • Sposoby pielęgnowania cieląt; • Choroby cieląt; • Zasady znakowania cieląt; • Maszyny i urządzenia wykorzystywane podczas rozrodu i odchovu cieląt; • System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt; • Zasady prowadzenia dokumentacji dotyczącej chowu cieląt.	• Stosować właściwe preparaty i pasze w żywieniu cieląt; • Przeprowadzać remont stada podstawowego; • Pielęgnować cielęta; • Rozpoznawać objawy chorobowe cieląt; • Dobierać kolczyki i kolczykować cielęta; • Obsługiwać maszyny i urządzenia wykorzystywane podczas rozrodu i odchovu cieląt; • Wpisywać zwierzęta do Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt; • Prowadzić dokumentację dotyczącą chowu cieląt.
---	---

Z8 Przygotowywanie bydła, cieląt i mleka do sprzedaży

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Sposoby przygotowania bydła i cieląt do sprzedaży; • Zasady magazynowania mleka; • Zasady funkcjonowania urządzeń do schładzania i przechowywania mleka; • <u>Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej</u>²⁷; • Zasady działania <u>rynku rolnego</u>¹⁵.	• Przygotowywać bydło do sprzedaży; • Przygotowywać cielęta do sprzedaży; • Magazynować mleko zgodnie z zasadami higieny; • Dobierać i obsługiwać urządzenia do schładzania i przechowywania mleka; • Wykorzystywać Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej; • Prowadzić sprzedaż bydła, cieląt i mleka na rynku rolnym; • Współpracować z dostawcami i odbiorcami działającymi na rynku rolnym.

3.4. Kompetencje społeczne

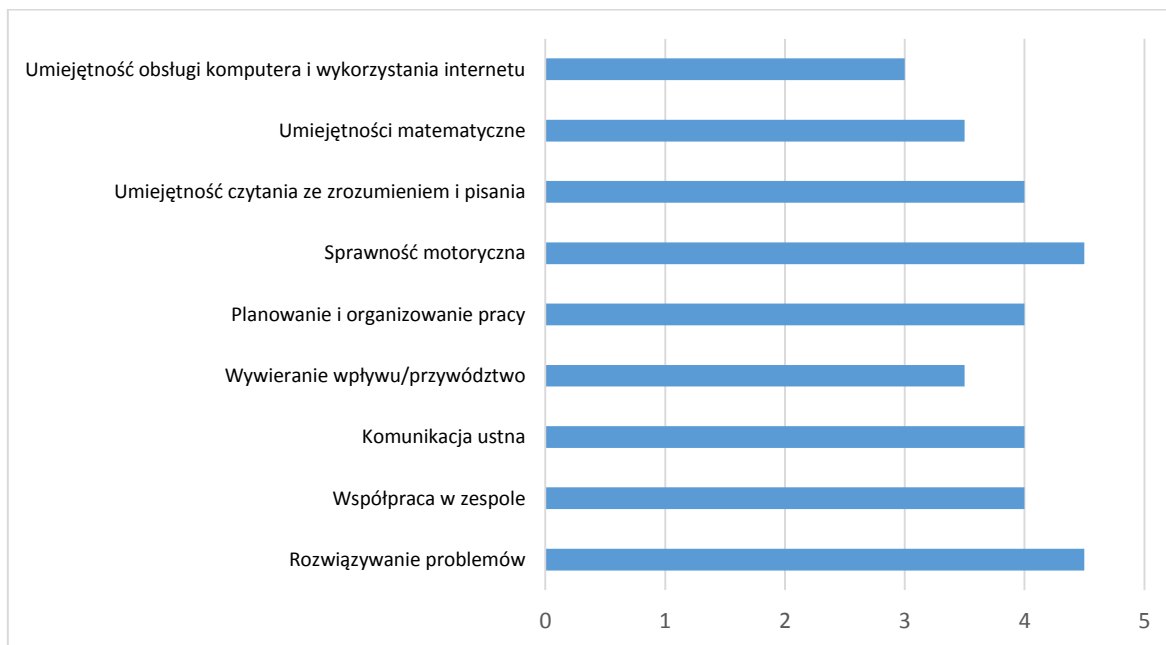
Pracownik w zawodzie **hodowca bydła** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Postępowania zgodnie z zasadami i przepisami dotyczącymi ochrony środowiska w zakresie podejmowanych zadań zawodowych.
- Podejmowania działania i współdziałania w zespole podczas wykonywania zadań zawodowych hodowcy bydła.
- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań oraz za sprawność urządzeń stosowanych w chowie bydła.
- Dokonywania samooceny i weryfikacji własnego działania w zakresie realizowania zadań zawodowych.
- Rozwijania kompetencji osobistych i zawodowych, w tym ustawicznego aktualizowania wiedzy i podwyższania umiejętności.
- Dostosowywania swojego zachowania do zmian w środowisku pracy.
- Wykonywania zadań zawodowych z uwzględnieniem dbałości o dobrostan zwierząt oraz etyki zawodowej.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **hodowca bydła**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **hodowca bydła**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **hodowca bydła** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Hodowca bydła jest to zawód, który polega na prowadzeniu chowu zwierząt we własnym gospodarstwie. Hodowca bydła posiadający doświadczenie w wykonywaniu zadań zawodowych może pracować w fermach zajmujących się chowem bydła. Obecnie (2019 r.) zapotrzebowanie na wykonujących zawód hodowca bydła jest zrównoważone i kształtuje się na stałym poziomie.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2019 r.) w ramach systemu edukacji zawodowej w Polsce nie prowadzi się kształcenia w zawodzie **hodowca bydła**.

Kształcenie w zawodach pokrewnych rolnik, technik rolnik lub technik agrobiznesu oferują branżowe szkoły I i II stopnia oraz technika.

Kwalifikacyjne kursy zawodowe (dla osób dorosłych) w zakresie kwalifikacji: RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej i RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej lub RL.07 Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie mogą organizować:

- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych i prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, centra kształcenia ustawicznego i zawodowego, ośrodki doksztalcenia i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikacje RL.03, RL.16 i RL.07 potwierdzają (również w trybie eksternistycznym) Okręgowe Komisje Egzaminacyjne.

Osoby, które uzyskały powyższe kwalifikacje, mają możliwość otrzymania również suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (do dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe), co ma istotne znaczenie w przypadku poszukiwania pracy za granicą.

Hodowcy bydła posiadający wykształcenie średnie mogą skorzystać z oferowanych przez uczelnie wyższe kierunków studiów licencjackich, magisterskich, np.:

- rolniczych,
- zootechnicznych,
- z zakresu zarządzania, ekonomii.

WAŻNE:

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, które wchodzi w życie od 1 września 2019 r., ulegają zmianie dotychczasowe symbole kwalifikacji wyodrębnione w zawodach szkolnictwa zawodowego, na kody składające się z trzech wielkich liter, wskazujących na przyporządkowanie do jednej z 32 branż, występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Zmianie uległy również nazwy niektórych z dotychczasowych kwalifikacji. Nowa regulacja umożliwia prowadzenie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych.

Szkolenie

Kandydaci do zawodu **hodowca bydła** oraz osoby wykonujące ten zawód mogą podnosić swoje kompetencje zawodowe poprzez kursy i szkolenia organizowane przez:

- centra, zakłady i ośrodki doskonalenia zawodowego,
- stowarzyszenia i organizacje branżowe,
- wyspecjalizowane instytucje komercyjne, organizacje branżowe,
- pracodawców, zatrudniających hodowców bydła,
- firmy produkujące urządzenia stosowane w chowie i hodowli bydła,
- firmy produkujące pasze i dodatki do pasz.

Przykładowa tematyka szkoleń:

- wybór rasy do hodowli,
- ekonomika hodowli i opasu bydła mięsnego,
- profilaktyka weterynaryjna w stadach bydła mięsnego,
- hodowla bydła mięsnego.

Organizatorzy tych szkoleń potwierdzają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

Hodowca bydła ma możliwość kształcenia w szkołach zaocznych celem uzyskania średniego wykształcenia, a następnie podejmowania studiów rozszerzających jego kompetencje zawodowe.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2019 r.) osób pracujących w zawodzie **hodowcy bydła** waha się zazwyczaj od 3000 zł do 5000 zł miesięcznie brutto w przeliczeniu na pełen etat dla pracownika zatrudnionego do obsługi hodowli.

Zarobki hodowcy bydła, będącego równocześnie właścicielem fermy uzależnione są od koniunktury na rynkach rolnych i bezpośrednio są związane z wielkością stada. Bardzo często są nierównomierne w poszczególnych miesiącach i wahają się średnio od kilku do kilkunastu tysięcy złotych miesięcznie brutto. W szczególnie niesprzyjających warunkach rynkowych może się zdarzyć, że w niektórych okresach hodowla jest deficytowa.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących zawód hodowca bydła uzależniony jest m.in. od:

- szczegółowego zakresu zadań,
- stażu pracy,
- posiadanych uprawnień i wykształcenia,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- rodzaju pracodawcy (prywatny, publiczny),
- liczby przedsiębiorstw działających na danym terenie,
- regionu Polski,
- koniunktury na rynku pracy.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **hodowcy bydła** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w zawodzie jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,
- z innymi rodzajami niepełnosprawności wynikającymi z chorób układu krążenia, oddechowego, pokarmowego, moczowo-płciowego i innymi, pod warunkiem, że praca nie wymaga znacznego wysiłku fizycznego lub jest zorganizowana w taki sposób, aby pracownik miał możliwość regularnego przyjmowania leków i dokonywania niezbędnych zabiegów pielęgnacyjno-medycznych (np. zastrzyków insulinowych).

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2019 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.03.2019 r.

- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2153, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2132).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1853).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 316).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie kwalifikacji rolniczych posiadanych przez osoby wykonujące działalność rolniczą (Dz. U. poz. 109).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.).
- Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (M.P. poz. 276).

Literatura branżowa:

- Buraczewski S., Ziółka A.: Podstawy żywienia – Pasze. SGGW, Warszawa 1992.
- Dymnicka M., Sokół J.: Podstawy żywienia zwierząt. SGGW, Warszawa 2001.
- Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016.
- Jamroz D., Buraczewski S., Kamiński J., Potkański A., Podkowska W., Chachułow J.: Żywienie zwierząt i paszoznawstwo. Tom 1– 3. PWN, Warszawa 2013.
- Kozera M., Ryś-Jurek R., Tabert M.: Podstawy wiedzy o rolnictwie i agrobiznesie. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Poznań 2012.
- Nałęcz-Tarwacka T. (red.): Rolnictwo. Cz. 2. Produkcja zwierzęca. Bydło i trzoda chlewna. Hortpress, Warszawa 2014.
- Prowadzenie produkcji zwierzęcej. Cz. 1 i Cz. 2. WSiP, Warszawa 2017.
- Rączkowski B.: BHP w praktyce. Wydanie XVII. Wydawnictwo ODDK, Gdańsk 2018.
- Rekiel A. (red.): Rolnictwo. Cz. 1. Produkcja zwierzęca. Wiadomości podstawowe. Hortpress 2014.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.03.2019]:

- Barometr zawodów 2019. Raport podsumowujący badania w Polsce: https://barometrzwodow.pl/userfiles/Barometr/2019/raport_ogolnopolski_pl.pdf
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Choroby odzwierzęce: http://www.poradnikzdrowie.pl/zdrowie/choroby-pasozytnicze/choroby-odzwierzece-zoonozy_35353.html
- Dokumentacja hodowlana: <http://bydlo.com.pl/dokumentacja-hodowlana>
- Hodowla krów: <http://www.doradcarolny.com/hodowla-krow>

- Informatory o egzaminach potwierdzających kwalifikacje zawodowe: <https://cke.gov.pl/egzamin-zawodowy/egzamin-zawodowy-formula-2017/informatory/informatory-2>
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie rolnik: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/613003.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik rolnik https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/314207.pdf
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: <http://kwalifikacje.edu.pl>
- Rynki rolne: <https://www.topagrar.pl/notowania>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.

Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.

Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Alergen	Czynniki bądź substancje, które powodują reakcję uczuleniową. W zależności od drogi, jaką dostaje się do organizmu, można mówić o różnych rodzajach reakcji uczuleniowej (alergii). Wyodrębnia się alergię wziewną, alergię pokarmową i alergię kontaktową.	https://portal.abczdrowie.pl/c-o-to-sa-alergeny [dostęp: 31.03.2019]
2	Budynki inwentarskie	Budynki przeznaczone do hodowli zwierząt w gospodarstwie rolnym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016

3	Bydło	Zwierzęta hodowlane z rodziny krętorogich hodowane w celu uzyskania mleka i mięsa.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Nałęcz-Tarwacka T. (red.): Rolnictwo. Cz. 2. Produkcja zwierzęca. Bydło i trzoda chlewna. Hortpress, Warszawa 2014
4	Choroby odzwierzęce	Choroby roznoszone przez zwierzęta lub przenoszące się na człowieka poprzez kontakt bezpośredni ze zwierzęciem albo poprzez surowce pochodzenia zwierzęcego.	http://www.poradnikzdrowie.pl/zdrowie/choroby-pasozytnicze/choroby-odzwierzece-zoonozy_35353.html [dostęp: 31.03.2019]
5	Chów	Planowa i kontrolowana działalność człowieka, polegająca na stworzeniu zwierzętom warunków do prawidłowego wzrostu, rozwoju i rozrodu, dzięki czemu możliwy jest pełny rozwój pożądanych cech.	https://szkolnictwo.pl/test,4,2467,10,Ch%C3%B3w_i_hodowla_zwierz%C4%85t-Sposoby_wykorzystywania_zwierz%C4%85t_cd [dostęp: 31.03.2019]
6	Dezynfekcja	Zabieg, który ma na celu wyniszczenie wszelkiego rodzaju mikroorganizmów chorobotwórczych, bakterii oraz wirusów. Usunięciu podlegają także wszelkie ich formy przetrwalnikowe. Rodzaje dezynfekcji wynikają ściśle ze środków użytych podczas zabiegów.	https://balcon.pl/dezynfekcja-definicja-metody-i-przeznaczenie [dostęp: 31.03.2019]
7	Dobrostan zwierząt	System chowu, który zaspokaja podstawowe potrzeby zwierząt, przede wszystkim w zakresie: żywienia, dostępu do wody, potrzebnej przestrzeni życiowej, zapewnienia towarzystwa innych zwierząt, leczenia, higieny utrzymania, mikroklimatu pomieszczeń, warunków świetlnych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Nałęcz-Tarwacka T. (red.): Rolnictwo. Cz. 2. Produkcja zwierzęca. Bydło i trzoda chlewna. Hortpress, Warszawa 2014
8	Dojarnia	Zespół urządzeń ułatwiających pozyskiwanie mleka. Dzięki zastosowaniu dojarni możliwe jest osiągnięcie wyższej wydajności pod względem liczby wydojonych krów oraz ilości mleka uzyskiwanego w ciągu godziny.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016
9	Gniotownik	Maszyna służąca do rozdrabniania i przygotowywania paszy dla zwierząt gospodarskich.	https://pl.glosbe.com/pl/pl/Gniotownik [dostęp: 31.03.2019]
10	Hodowla	Planowa opieka nad wzrostem i rozwojem zwierząt lub roślin, zabiegi mające na celu doskonalenie cech dziedzicznych hodowanych osobników.	https://pl.glosbe.com/pl/pl/hodowla [dostęp: 31.03.2019]
11	Przepisy zoohigieny	Przepisy dotyczące higieny żywienia, pojenia i transportu zwierząt gospodarskich.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Nałęcz-Tarwacka T. (red.): Rolnictwo. Cz. 2. Produkcja zwierzęca. Bydło i trzoda chlewna. Hortpress, Warszawa 2014
12	Rasa	Grupa osobników w obrębie gatunku, odznaczających się zespołem swoistych cech przekazywanych dziedzicznie.	https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/rasa.html [dostęp: 31.03.2019]
13	Reakcja alergiczna	Nadmierna reakcja organizmu przy kontakcie z alergenem (np. bakteriami, wirusami, środkami chemicznymi itp.).	https://portal.abczdrowie.pl/reakcja-alergiczna [dostęp: 31.03.2019]

14	Robot udojowy	Kompletna linia urządzeń stosowanych do zautomatyzowanego udoju mleka.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016
15	Rynek rolny	Ogół stosunków towarowo pieniężnych pomiędzy osobami, instytucjami, przedsiębiorstwami realizującymi skup produktów od gospodarstw rolnych oraz prowadzących ich zaopatrzenie w różnorodne dobra i usługi.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kozera M., Ryś-Jurek R., Tabert M.: Podstawy wiedzy o rolnictwie i agrobiznesie. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Poznań 2012
16	Silos paszowy	Magazyn zbudowany z blachy ocynkowanej, dach jest samonośny oraz posiada wlot załadunkowy. Dzięki lejowatej konstrukcji, silosy na pasze gwarantują szybki rozładunek za pomocą siły grawitacyjnej.	http://silosypaszowe.pl [dostęp: 31.03.2019]
17	Systemy utrzymania	Rozwiązania techniczne zastosowane w budynkach inwentarskich. W chowie bydła mlecznego najbardziej rozpowszechnione są dwa systemy utrzymania, tj. system uwięziowy i system wolnostanowiskowy. W każdym z tych systemów można stosować ścielenie stanowisk słomą lub innymi materiałami izolacyjnymi lub chów bezściółkowy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016
18	System opasu	Program żywienia zwierząt hodowlanych, który zależy od możliwości finansowych gospodarstwa oraz dostępu do użytków zielonych hodowcy, a także poziomu intensywności żywienia.	https://www.rynek-rolny.pl/artukul/zywienie-bydla-miesnego-przeglad-systemow-opasu-i-stosowanych-pasz.html [dostęp: 31.03.2019]
19	Środki ochrony indywidualnej	Wszelkie środki noszone lub trzymane przez pracownika w celu ochrony przed jednym lub wieloma zagrożeniami związanymi z występowaniem niebezpiecznych lub szkodliwych czynników w środowisku pracy, w tym również wszelkie akcesoria i dodatki przeznaczone do tego celu.	http://www.ryzykozawodoweonline.pl/srodki-ochrony-indywidualnej-id13.html [dostęp: 31.03.2019]
20	Środki ochrony zbiorowej	Środki przeznaczone do jednoczesnej ochrony grupy ludzi, w tym i pojedynczych osób, przed niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami występującymi pojedynczo lub łącznie w środowisku pracy, będące rozwiązaniami technicznymi stosowanymi w pomieszczeniach pracy, maszynach i innych urządzeniach.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Rączkowski B.: BHP w praktyce, Wydanie XVII. Wydawnictwo ODDK, Gdańsk 2018
21	Śrutownik	Maszyna do rozdrabniania zboża napędzana silnikiem elektrycznym.	https://maszynownia.wordpress.com/2009/06/19/srutownik [dostęp: 31.03.2019]
22	Typ użytkowy	Termin używany w hodowli zwierząt na określenie zespołu cech pokrojowych i fizjologicznych zwierzęcia, warunkujących rodzaj jego użytkowości.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/typ-uzytkowy;3990540.html [dostęp: 31.03.2019]
23	Wartość rzeźna	Jakość i ilość uzyskiwanego mięsa od danego zwierzęcia.	http://www.sano.pl/Rolnictwo/Warto%C5%9B%C4%87%20rze%C5%BAna [dostęp: 31.03.2019]

24	Wóz asenizacyjny	Maszyna rolnicza bez własnego napędu służąca do samoczynnego pobierania, transportu i rozlewania gnojowicy i gnojówki na pola uprawne i pastwiska w celu ich nawożenia.	https://maszynownia.wordpress.com/2012/10/24/woz-asenizacyjny [dostęp: 31.03.2019]
25	Wycinak kiszonki	Narzędzie rolnicze montowane na ciągnikach rolniczych służące do wycinania porcji kiszonki z jednolitej masy przyzmy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016
26	Zgarniacz obornika	Urządzenie rolnicze stosowane w budynkach inwentarskich do automatycznego usuwania odchodów zwierząt.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016
27	Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej	Dane o poziomie cen artykułów rolno-spożywczych zbierane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ośrodki doradztwa rolniczego, izby rolnicze, rynki hurtowe i giełdy. Zebrane dane zamieszczane są w biuletynach informacyjnych ZSRIR przygotowywanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.	https://www.gov.pl/web/rolnictwo/informacje-dotyczace-zintegrowanego-systemu-rolniczej-informacji-rynkowej [dostęp: 31.03.2019]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.